

Snežana Bogavac

(Novinarka, rođena 1961. godine. Živi u Nemačkoj od 1994. godine)

Sex sells? - Novinari i seksualno nasilje

"Sex sells" - glasi jedna od najprostijih "mudrosti" (bulevarske) štampe. Sex-priče prodaju novinu. Tu spadaju ne samo fotografije na ivici pornografije, već i priče o bračnim i izvanbračnim vezama javnih ličnosti, o tajnim seksualnim opredeljenjima čuvenih imena estrade ili umetnosti, ispovesti iz intimnog života... U istom "paketu" nađu se međutim često i izveštaji druge vrste - o seksualnom zlostavljanju, o silovanjima, o trgovini ženama, o prinudnoj prostituciji... Jer, "sex sells"...

Da li je realno očekivati da će mediji o seksualno zlostavljanoj deci izveštavati sa više takta nego o žrtvama masovnog ubice ili o poginulima u tragičnom avionskom udesu? Uvek će postojati mediji i novinari/foto-reporteri koji će rado da "seciraju" život ubice i njegovih žrtava, uz obilje fotografija ili koji će bez grižnje savesti objaviti barem mutnu sliku mesta udesa sa razbacanim delovima tela stradalih putnika.

Setimo se kako je bilo pre godinu dana kada se mlada Nataša Kampuš iz Beča posle osam godina oslobodila iz podzemnog skrovišta u kojem je nasilno držao muškarac koji je oteo kao desetogodišnju devojčicu. Divljenje za Natašu zbog hrabrosti kojom se otrešla stravičnog zatočeništva nije kod svih potrajalo dugo. Nezadovoljni zbog odbijanja napaćene mlade žene da otkrije pojedinosti o seksualnom životu u zatočeništvu, već posle nekoliko dana su prvi mediji (uz zdušnu podršku raspaljenih čitalaca čija su se pisma mogla pročitati na internet-stranicama) počeli da nagađaju da je Nataša Kampuš zapravo dobrovoljno, možda čak sa užitkom (!!!???) imala seksualni odnos sa njenim otmičarem i mučiteljem. Uskoro je bilo nužno da se u tim psihologa koji su se brinuli o Nataši uključe i medijski stručnjaci da bi se svemu dala maker izbliza prava i razumna mera.

Naravno, ne izaziva ni izbliza svaki slučaj seksualnog nasilja/zločina ovakvu medijsku pažnju i ovakvu reakciju javnosti. Publika reaguje u proseku po istoj šemi - pokazuje samilost i sažaljenje za žrtvu i gnušanje prema počiniocu.

Pri tome su na obe strane ona nekonstruktivna osećanja iz kojih ne može da proistekne pravo vrednovanje ove pojave niti podrška društvenim naporima i naporima pravosuđa za njihovo suzbijanje.

Čak i u državama u kojima je javnost već dugo suočena sa problemima kao što je seksualno zlostavljanje i seksualni zločini, prošlo je mnogo vremena dok se nije postavilo i pitanje odnosa novinara i novinarstva prema tome. U mnogim evropskim zemljama se danas, po uzoru na američki **Dart Centre für Trauma & Journalism**, pri udruženjima psihologa i uz podršku novinarskih društava organizuju seminari na ovu temu. Zamisao je da se pruži podrška novinarima koji moraju da izveštavaju o stravičnim zbivanjima koji nisu ni poplave, ni saobraćajne nesreće, ni razorni zemljotresi već onim novinarima pred kojima stoji leš silovane i potom ubijene devojke ili lice čoveka koji je osumnjičen kao višestruki silovatelj. Jer samo novinari

koji nauče da se u ovakvim slučajevima izbore sa sopstvenim osećanjima, uspeće da nađu i pravu meru za svoje izveštaje.

Novinarske organizacije najčešće imaju u svojim dokumentima utvrđena načelna pravila i o tome kako treba pisati o kriminalu i nasilju, o žrtvama i počincima. Koliko je važno da ih se autori i pridržavaju jasno je možda baš najviše u slučajevima seksualnog nasilja ili seksualnih zločina. Žrtvi nije od pomoći ni sažaljenje publike niti klimanje glavom tipa "možda je i sama bila kriva", kao što ni najsureovijeg počinioca ne kažnjava poklič publike za slanjem na vešala. I žrtve i počinioci trebalo bi zato u medijima da imaju samo onaj tretman koji im je odredio zakon - puna zaštita žrtve i objektivnost prema počiniocu dok se ne utvrdi stepen odgovornosti/krivice. A najbolja priprema za takvo izveštavanje jeste sigurno pravo i redovno, ne samo "incidentno" izveštavanje o pojavi - o seksualnom nasilju i o društvenim okvirima u kojima do njega dolazi.